

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1269189/1

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר

המערערת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד לירז בן שטרית כץ)

נגד

המשיב: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד גלעד ישעיהו)

הנדון: סמכות בית הדין לדון בנטל חוב משותף שלפי הנטען נפרע בסיוע צד ג';
חזרה מהודאה בחוב בהסתמך על הודעת דואר אלקטרוני של נציג הבנק

החלטה

לאחר עיון בערעור על פסק דינו של בית דין קמא ובבקשה לעיכוב ביצוע, בתגובות להם ואף בהשלמות ובתגובות לתגובות למיניהן אני קובע ומורה כדלהלן:

א. טענות המערערת נגד סמכותו של בית דין קמא – דינן דחייה על הסף בהיבט המהותי ובהיבט של סדרי הדין כאחד:

לשיטת המערערת עוסק פסק הדין, באחד מסעיפיו שעליו היא מערערת, בחוב לאבי המשיב ובתביעה שלו כביכול שבהם אין בית הדין הרבני מוסמך לפסוק. בכלל דבריה היא מעלה אף את הטענה כי אבי המשיב כלל לא תבע בבית הדין וכיצד אפוא יפסוק בית הדין את החוב אליו.

הטענות מופרכות הן והאחת מתורצת בדרך חברתה. עיון בפסק הדין מלמד כי לא נפסק כי על המערערת לשלם לאבי המשיב דבר או כי היא חבה לו, אלא כי עליה לשאת במחצית החוב שחבו הצדדים במועד הקרע לבנק ושלכולי עלמא לא שילמה היא בעבורו אף שאין ספק כי חבה בו. עתה, וגם על זאת אין חולק, סולק החוב. הכול מודים כנראה כי לא 'התאדה' ונמוג מעצמו ואף לא נפרע בידי נדיב החפץ בעילום שמו. המשיב טוען למעורבות אביו בפירעון והמשיבה שכאמור מודה כי לא היא פרעה את החוב ואף לא מי מטעמה, אומנם לא הודתה בפה מלא אלא כי ייתכן שהורי המשיב פרעוהו, אבל דברים אלה בהינתן העובדות המוסכמות דלעיל הרי הם כהודאה כי אכן המשיב או מי מטעמו, אביו לצורך העניין, עומד מאחורי הפירעון. מכל מקום לא מעורבותו של האב כשלעצמה היא עילת התביעה ולא הוא היה התובע. אבי המשיב ודאי לא נתן את כספו, לאחר מועד הקרע, במתנה למערערת, הוא אף לא הלווה לה אותו – הדבר לא נטען ואף אינו מתקבל על הדעת, וברי כי נתן אותו או הלווהו לבנו, כך או כך – ואף אם 'טכנית' לא מסר את הכסף בידי הבן והלה הפקידו בבנק אלא הוא עצמו הפקידו בבנק בעבור הבן – פורע החוב לבנק הוא הבן, המשיב. הוא שחב לאביו (אם הלה הלווהו) או שאינו חב לו (אם הלה נתן לו מתנה) ולא המערערת ולכן אכן לא תבעה אבי המשיב מחד גיסא, ומאידך גיסא מי שאכן תבע וזכה היה המשיב עצמו שפרע את חובם המשותף של הצדדים, לבית הדין הרבני מלוא הסמכות להורות על חיובה של המערערת לשלם למשיב את המחצית, וכך אכן עשה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

למעלה מן הצורך נוסף כי אף לו השיגה המערערת על הדברים דלעיל וטענה כי אין בעובדות האמורות כדי להקים למשיב עילת תביעה נגדה, מכל מקום כיוון שהוא – ולא אביו – התובע והוא הזוכה אין מקום לטעון לגבי חיוב זה טענת סמכות אלא טענות מהותיות בלבד. זאת באשר למהות.

באשר לסדרי הדין נזכיר את הידוע כי טענת סמכות צריכה לעלות בהודמנות הראשונה, ועיון בתיק מלמד כי זו חלפה מכבר. מעורבותו של האב והטענות בעניינה נדונו ארוכות בבית דין קמא ולא מצאתי כי עלתה שם הטענה כי אם תביעת התובע מבוססת על הפירעון על ידי אביו נעדר בית הדין את הסמכות לדון בה. העלאת טענה זו עתה יש בה חוסר תום לב בולט, ובולט הוא שבעתיים גם לאור כמה סעיפים אחרים בפסק הדין מושא הערעור שגם בטענות שבהם יוחסו תשלומים שונים לאבי המשיב ועל ייחוס זה הושתתו תביעות המשיב – באותם סעיפים נדחתה תביעת המשיב ולמרבית הפלא אין המערערת טוענת כי גם אותם יש לבטל בשל חוסר הסמכות כביכול לדון בטענות האמורות וכי יש לדון בהם מחדש בערכאה המוסמכת לשיטתה...

ב. טענה אחרת של המערערת בנוגע לאותו סעיף היא כי קביעת בית הדין בנוגע לסכום שאותו עליה לשלם מושתתת על טעות בנוגע ליתרת החוב במועד הקרע. לשיטתה טענתה זו מתבססת על דברי נציג הבנק, אלא שמעיון בחומר עולה לכאורה כי לא מדובר בדברים שנאמרו במסמך רשמי של הבנק שנשלח לבית הדין אלא בהודעה כתובה של נציג הבנק שנשלחה אליה.

הטענה עצמה ראויה כמובן לבירור. עם זאת ההנחה כי קבלתה בערעור קרובה לוודאי – מסופקת היא. ברי כי קבלת הטענה לגופה במסגרת הליך הערעור תהיה רק אם אכן יובא לידינו מסמך מקורי ורשמי של הבנק או (ושמא – ובנוסף לכך) ייחקר החתום על מסמך זה על תוכן עדותו ודבריו, לא די בהודעת דואר אלקטרוני כדי לסתור חזקת חיוב שפסק בית דין קמא, והדברים אמורים במשנה תוקף משמלמד העיון בפרוטוקולים ובפסק הדין כי בשלב מסוים לפחות הודתה המערערת עצמה כי סכום החוב במועד הקרע היה מעין הסכום שטען לו המשיב ולא כטענתה הנוכחית. אומנם אפשר לעיתים לסתור הודאת בעל דין ולחזור ממנה ב'אמתלא' של 'טעות', אולם לא נקל הוא.

לא זו אף זו: עיון בדברי בית דין קמא מלמד כי שני הצדדים לא הקפידו הקפדה יתרה על אמירת וכתובת "האמת, כל האמת ורק האמת" ולא בהכרח שנהגו תמיד בתום לב. בנסיבות אלה עוד יותר קשה לראות באסמכתה האמורה אפילו ראייה לכאורה לטענה.

בנסיבות אלה יש אומנם מקום לשמוע את הערעור אך אין מקום להורות על עיכוב ביצועה של פסיקת בית דין קמא. נסיבות אלה יש בהן גם כדי לבסס, אולי יותר מכרגיל, הוראה על הפקדת ערובה להוצאות המשפט ככל שתיפסקנה כתנאי לשמיעת הערעור.

ג. סעיף נוסף בערעור עוסק בקביעת בית הדין כי לא נמצאו ראיות מספיקות לטענה כי המשיב נטל חפצים מהרכוש המשותף עת נטל את חפציו האישיים מן הבית ושהה בו לברו.

גם טענה זו היא טענה שאפשר לבחון ערעור בעניינה, אך נוכח הקושי האמיתי בהוכחת טענות ממין זה – ודאי בהוכחה שדי בה על פי דין תורה – ונוכח האמור לעיל ביותר מרמז בנוגע לקושי לתת אמון בדברי אחד מן הצדדים, קיים גם כאן החשש הסביר כי מדובר בערעור סרק וגם בעניין זה אין מקום לשמיעת הערעור בלי הפקדת ערובה כאמור.

ד. עוד מבקשת המערערת כי נורה על ביטול הבהרתו של בית הדין בשולי פסק דינו כי אינו מומחה לזיהוי זיופים.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אין מקום להיעתר לבקשה זו, וכי אמורים אנו לקבוע כי בית הדין מומחה הוא לדבר שמעיד הוא על עצמו כי אינו מומחה בו? לעצם העניין ברור גם כי בית הדין אינו אמור להיות מומחה בתחום זה – תחום שעניינו למז"פ וכדומה – אלא לבחון ראיות הנוגעות לנדרון שבפניו ובמידת הצורך להסתייע גם בחוות דעת מומחה.

כך אכן עשה בית הדין כפי שהבהיר בגוף פסק דינו ואף גזר מכך מסקנות, אלא שבהבהרה האמורה הסביר מפורשות כי אין בפסק דינו קביעות הנוגעות להיבט הפלילי, שכן אין הוא מוסמך להכריע בו, אין לו את הכלים לכך – לא בהכרח שהראיות שבחן לצורך עניינו ושעל יסודן קבע את שקבע די בהן גם לצורך הליך פלילי, וכיוון שהליך זה אינו מסמכותו ברי גם כי לא נדרש ממנו לנסות ולבחון בחינות נוספות או לאתר ראיות נוספות כדי לגבש מסקנות שיהיה בהן די גם להליך פלילי. מובן שרשאי כל צד המעוניין בכך להגיש תלונה לגורמי אכיפת החוק בגין הזיופים הנטענים ויוכל הוא להסתייע כראיה גם בממצאי בית הדין, אלא שהגורמים האמורים יצטרכו כמובן לבחון אם ממצאים אלה דיים להוות ראיה אף לעניינם שלהם, אם בפני עצמם ואם בצירוף ראיות נוספות.

ה. בשולי הדברים נעיר כי המשיב בתשובתו הלין אף הוא על כמה מקביעותיו של בית דין קמא אלא שבהעדר ערעור מצידו אין מקום לבחון טענות החורגות ממענה לערעור עצמו.

ו. סוף דבר:

הערעור יישמע בכפוף להפקדת ערובה להוצאות המשפט בסך של 10,000 ש"ח בתוך שלושים יום ממועד חיתום החלטה זו ולרבות ימי פגרה או תקופת חירום שבעקבות מחלת הקורונה והתקנות שנתקנו או יתוקנו בעניינה.

אם לא תופקד ערבות כאמור יימחק הערעור וייסגר התיק.

ז. במסגרת הדין בערעור יישמעו ויידונו טענות וראיות לגופן של דברים בנוגע לגובה החוב לבנק כפי שהיה במועד הקרע וכן טענות וראיות בנוגע לחפצים המשותפים שנטל המשיב מן הבית, לשיטת המערערת.

טענות הסמכות נדחו לעיל ולא יידונו עוד.

ח. החלטה זו מותרת בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"א בתמוז התש"ף (13.7.2020).

הרב יעקב זמיר

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה